העם רוחות מלחמה

הזמירות בפי שמיר אינם שירי מלחמה כי המלחמה אינה פופולארית בישראל של 1984

שוב נשבו רוחות המלחמה במרחב. הסורים חששו מפני התקפה ישראלית. הם נחפזו לתקן את יחסיהם עם אויביהם המסורתיים, ירדן ועיראק. הם אף שלחו שליח כדי לנסות להתפייס עם יאסר ערפאת, אחרי שנכשל הנסיון לחסלו.

העיראקים הרעישו עולמות באזהרותיהם מפני התקפת־פתע ישראלית על המיפעלים לייצור אד־ר־רעל שהופעלו במלחמה נגד איראן. הם היו משוכנעים שישראל תבצע התקפה אווירית ברומה להתקפה על הכור הגרעיני ליד בגדאד לפני שלוש שנים.

לכל האזעקות האלה היה מכנה משותף אחד: הערבים האמינו שהקדמת הבחירות בישראל תדחוף את ממשלת הליכוד לבצע הרפתקה צבאית.

לדעתם היה לכך תקדים, ההתקפה על הכור העיראקי בוצעה על־ידי מנחם בגין ערב הבחירות של 1981. אז טענו גם ראשי האופוזיציה בישראל כי ההתקפה — אז, לפחות, העיתוי שלה — באה מתוך צרכים אלקטוראליים. אלא שהמצב ב־1984 אינו דומה לזה שב־1981. בינתיים קרה משהו: מלחמת הלבנון.

דעת־הקהל הישראלית אינה נוטה עכשיו למלחמות. תדמית מלחמתית לא תעזור לליכוד לנצח בבחירות. להפך, על הליכוד להיפטר מתדמית זו. יצחק שמיר מודע לכך, ואכן השמיע לאחרונה זמירות של שלום, קרא למלך חוסיין לבוא למשא ומתן ואף שיבח את השלום עם מצריים, שהוא עצמו התנגד לו בשעתו.

השלום, לא המלחמה, הוא באופנה בישראל של 1984.

(המשך בעמוד 14)

צירעה בחדר המיטות

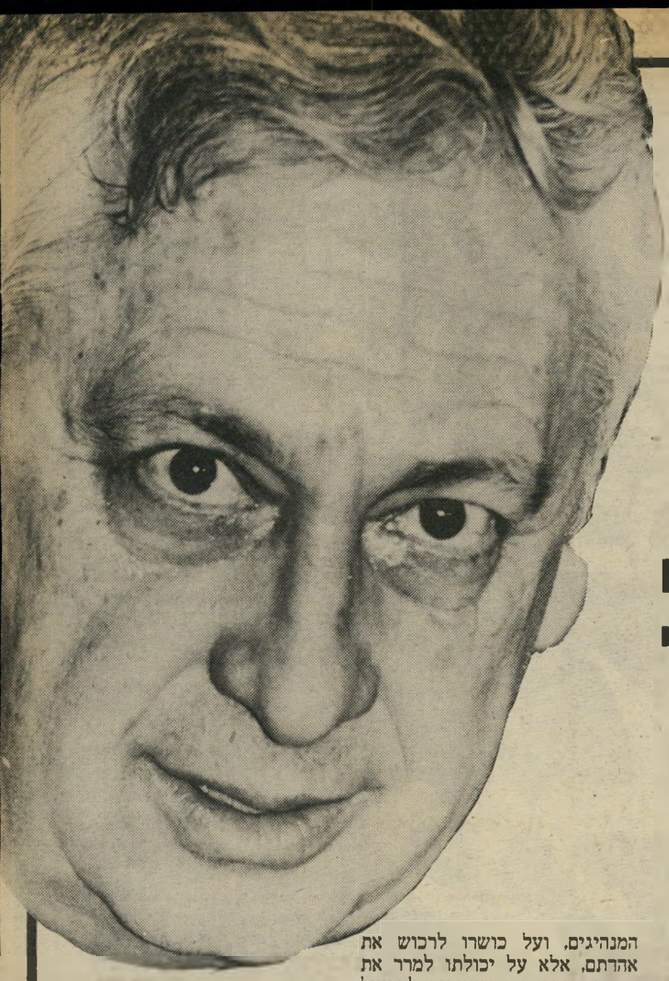

עזר וייצמן, אמן ההגדרות, מצא השבוע הגדרה קולעת לאריאל שרון: „הוא רומה לבית שלו בחווה. זהו בית גדול מאוד, יפה, מלא כל טוב, מוקף סוסים וכבשים. אבל הוא בורד לגמרי. הוא עומד לבד. בטווח של קילומטרים אין לו שכן."

כך נראה, השבוע, גם אריאל שרון עצמו.

היתה לווייצמן גם הגדרה שניה, פחות טובת־לב: „אתה רוצה לנוח ולישון, ופיתאום אתה מגלה שיש בחדר צירעה. לא חשוב מה גודל הצירעה — היא יכולה לשגע אותך."

העירה על רצונה של המיפלגה להיכנס למערכת־הבחירות כשהיא מאוחדת, לפחות למראית־עין.

רצון זה באחדות, ולוא גם בדרך של טיוח והסתרת הבדקיעים, ביטא את הרגשת הצי־בור של המערך. נבון נאלץ להיכנע לרצון זה. הוא הבין שאם יוסיע כמי שמסר את האחדות, הוא עלול להינזק לאורך־זמן.

דבר דומה קרה בליכוד. דויד לוי רצה להתמודד, אבל הוא הבין כי הציבור הרחב של הליכוד רוצה באחדות, וכל מי שיופיע כאוייב־האחדות יפסיד את פופולריותו. גם כמה מאנשיו שלו, שחשו במצב־הרוח הכללי, יעצו לו להיכנע ולהסתדר איכשהו עם שמיר. דויד לוי לא היה עור בטוח שכל אוהדיו יצביעו בעדו.

מצב־רוח של אחדות־בכל־מחיר יכול להיות אי־רציונלי. יתכן שבדרי־עבר יסתבר כי הזיק לבעליו. אך כאשר נוצר מצב־רוח כזה, אין פוליטיקאי נבון מנסה להתנגד לו.

אבל אריאל שרון אינו פוליטיקאי נבון. הוא דחסור.

הוא החליט להלום בראשו בקיר. ואם לא ישנה את דעתו וייכנע ברגע האחרון, הוא גם יעשה כן.

לכאורה, יש לו לכך נימוקים רציו־נליים:

● אין לו מה להפסיד. הוא מנודה, פחות או יותר, על־ידי צמרת מיפלגתו. ונותר בלי תפקיד בממשלה, שם הוא מוחזק עתה כעושה־צרות וכמיטרד המנהיגים, ועל כושרו לרכוש את אהדתם, אלא על יכולתו למרר את חייהם בשערוריות ובאיומים. להפעיל עליהם לחצים, להתיש ואף לשבור אותם. כך הקים ב־1973 את הליכוד, שמנהיגי כל המרכיבים לא רצו בו. כך חזר לחרות, אחרי הכישלון של הרפתקת שלומציון. כך השיג, למרות הכל, מקום בממשלת 1977, וגם דריסת־רגל בעניינ־ביטחון. כך השיג את תיק־הביטחון ב־1981, למרות התנגדותו הממושכת של מנחם בגין („הוא ישלח את הטנקים להקיף את מישרד ראש־הממשלה...")

המסקנה: אין מה להפסיד. אפשר רק להרוויח. זה כדאי בכל מיקרה, תהיה התוצאה כאשר תהיה.

לרקוד על הקבר

אולם יתכן מאוד כי חשבון זה, המתאים כל־כך לאופיו של שרון, אינו נכון הפעם.

במישחקיו של אריאל שרון איום על קיומם. „אריק מלך ישראל" מצטייר, בעיניהם, כ־איש מסוכן, חסר־אחריות, אגו־מאניאק הדואג רק לעצמו והמוכן להקריב את הליכוד כולו על מיזבח האמביציות האי־שיות שלו.

יש המאמינים כי אריאל שרון מעוניין בכישלונו של הליכוד בבחירות אלה, כי כישלון כזה יכרה את קיברם הפוליטי של שמיר וארנס, ואולי גם של דויד לוי. כי כמיפלגת־אופוזיציה תזדקק חרות שוב למנהיג לוחם, קיצוני הרבה יותר ממנהיגיה הנוכחיים. ויתכן כי אז תגיע שעתו הגדולה של אריאל שרון.

מחשבה כזאת בוודאי לא תחבב את שרון על ליבם של העסקנים. החרדים לקן הנוח שבנו לעצמם בשילטון.

אם יהיה לחץ זה די חזק, יתכן שגם

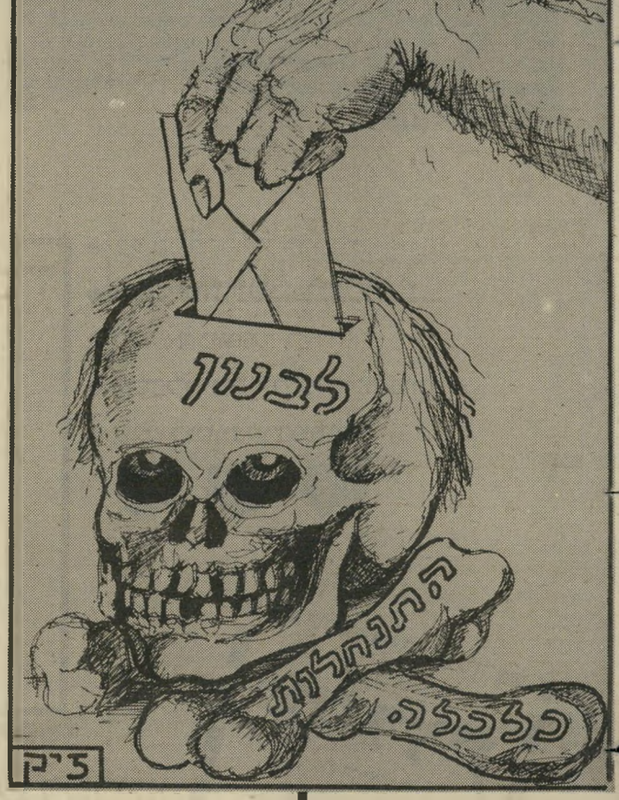

מדוע החליט אריאל שרון לערוך על עצמו את שינאתם של עסקני חרות, החרדים למישרותיהם?

השבוע רצה הליכוד לנוח בשקט. הצירעה ששמה אריק שיגעה אותו.

„אין מה להפסיד"

לצחק נבון החליט, בראבון־לב בולט, לוותר על ה„התמודדות". יצחק רבין הסתדר כבר קודם לכן עם שימעון פרס, וכך נערכה במערך ההצגה הגדולה של שבת־אחים־גם־יחד (ראה עמודים 11־10). ההצגה היתה קצת מבחילה במתקתקותה, אך היא ציבורי. בדידוג המיפלגתי של חרות הוא מופיע כיום אחרי יצחק שמיר, דויד לוי, משה ארנס ויגאל כהן־אורגד — מצב בלתי־נסבל בשבילו.

● אם יוכל ללכד במאבק־ההתמודדות כוח רציני — נניח 20% מחברי המרכז — הוא יופיע להבא כראש סיעה משלו, ויוכל להשתמש בכוחה כדי להשיג עמדה בממשלה הבאה, אם תהיה זאת ממשלת־ליכוד. כך יוכל לקפוץ מן המקום השישי, שיש לו כיום, למקום השני או השלישי, לפחות.

● שרון מקווה שהוא נתמך על־ידי המון־השווקים, שנהר בעבר אחרי מנחם בגין. לאחרונה אף פנה אליו במתכוון, בהשתמשו בכל הזדמנות בשמו של מנחם בגין — אדם שהוא רחש לו תמיד בוז עמוק. מאבק־ההתמודדות יכול לאפשר לו לגייס את רגשות־התיסכול של אנשי־השורה בעיירות ובשכונות, ובצורה זו להפעיל לחץ על חברי־המרכז, הבאים משם.

● בכל הקאריירה שלו למד שרון שלא לסמוך על רצונם הטוב של ההתנגדות להתמודדות היא, הפעם, עמוקה ורחבה. הליכוד משקשק. אנשי־הליכוד אינם בטוחים כלל שהנס של 1981, כאשר חזר הליכוד במפתיע מתחתית הסקרים אל הניצחון בקלפי, יחזור הפעם.

במשך השנים האלה פשטו אלפים מאנשי־הליכוד על הגוף הלאומי והתנחלו בו, לגביהם, מפלת הליכוד אינה עוד בעייה פוליטית־אידיאולוגית מופשטת, אלא עניין של קיום. מישרו־תיהם, מעמדם הכלכלי, כיבודיהם, גורלם האישי — כל אלה קשורים עתה בהמשך קיומו של שילטון הליכוד.

החל בעסקן זוטר, שסורר כשגריר במדינה קטנה, וכלה באורי פורת, ששובץ ברגע האחרון בתפקיד מנכ"ל רשות־השידור — פוחדים אלפי העסקנים האלה שהליכוד יפסיד בבחירות. וכי הם יסולקו מעמדותיהם הנוחות על־ידי המוני המערך, שימהרו לקבל בחזרה את העמדות האלה.

כל העסקנים האלה רואים אריאל שרון, בעל עור־הפיל, ירגיש כי המחיר יקר מדי. אם אי־הפופולריות הכרוכה בהתמודדות תהיה כל־כך גדולה שהיא עלולה לסכל את מהלכיו הבאים, מסוגל גם אדם כמוהו לוותר, אם כי בחריקת־שיניים.

דויד לוי „הפחדן"

בינתיים נדמה ששרון אינו מוכן לכך. להיפך: לפחות למראית־עין גבר יצר־הקרב שלו. את היצר הזה מזינים פליטות־הפה של יריביו, המר־גיזות אותו, וגם חשבונות המבטיחים לו, לדעתו, סיכוי להישג מכובד.

בחוגי מקורביו של יצחק שמיר הביעו השבוע כעס רב על יו"ר סיעת־הליכוד בכנסת, חבר־הכנסת רוני מילוא. „הבחור הזה הוא ערמומי ושחצן, אבל רחוק מלהיות חכם. מי ביקש ממנו ומחבריו להפיץ, שאריאל שרון יזכה רק בשלושה אחוזים מהקולות במרכז־חרות?"

(המשך בעמוד 14)